

Eén hydrologische bibliotheek voor het waterbeheer

Samenwerken bij de uitwisseling van data, kennis en ervaring is voor de waterschappen niets nieuws. Samenwerken loopt als een rode draad door hun geschiedenis heen, is in hun ontstaan verankerd. Om het waterbeheer goed te kunnen uitvoeren, is kennis nodig. Die kennis is niet alleen bij de waterschappen voorhanden. Ook op landelijk niveau zijn veel waterinstituten actief die willen samenwerken, met elkaar en met organisaties in de regio. De meerwaarde ligt immers in een toekomst met vraagstukken als de gevolgen van klimaatverandering, voortgaande bodemdaling en de noodzaak steeds meer functies op een beperkte ruimte te verenigen. Die samenwerking kreeg al vorm in 'horizontale lagen', zoals de waterschappen onderling of de kennisinstituten met elkaar. Ook 'verticaal' hebben de partijen elkaar veel te bieden, bijvoorbeeld op het gebied van hydrologische modellering. Met deze boodschap zijn enkele landelijke instituten naar de waterschappen gegaan. Op 9 oktober kwamen ze bij elkaar om te praten over samenwerking die moet leiden tot één nationaal hydrologisch instrumentarium.

Aan dat gesprek ging wel wat vooraf. Rond het jaar 2000 hadden alle landelijke waterinstituten (de onderzoeksinstituten en de rijksoverheid) nog hun eigen modelinstrumentarium. Het was een beetje 'ieder voor zich'. Wel vond geleidelijk meer samenwerking plaats binnen projecten. In 2004 vonden de instituten elkaar: verenigd in het Onder-WaterOverleg (OWO) gingen Alterra, MNP, RWS-RIZA (nu Waterdienst), STOWA, TNO en WL|Delft Hydraulics samen aan de slag om te komen tot één landelijk instrumentarium voor grondwater. De koppeling met het oppervlaktewater en de interactie met de regio had men nog even laten rusten. Het is gelukt: de eerste stap is gezet en de landelijke instituten werken voortaan met één grondwaterinstrumentarium. De voordelen zijn evident: een betere benutting van de Nederlandse kennis, meer consistentie in resultaten van landelijke waterstudies, een efficiëntere inzet van het belastinggeld en een sterkere positie op de internationale markt.

Een nationaal hydrologisch instrumentarium

Nu dient de volgende uitdaging zich aan: het bij elkaar brengen van regionale en landelijke data, kennis en ervaring in een nationaal hydrologisch instrumentarium. Het zou een soort nationale bibliotheek kunnen worden van data, kennis en modelparameters waarmee hydrologische modellen kunnen worden gevoed. Dat is het beeld dat de landelijke instituten voor ogen hebben. Het is aan de regionale waterbeheerders om te besluiten of ook op het gebied van modelcodes aan meer afstemming wordt gewerkt. De eerste fase leidde inmiddels tot afstemming van te gebruiken modelcodes op het landelijk niveau, die overigens al grotendeels aansluiten bij de modellen in de regio. Bij de gewenste samenwerking gaat het om de data en de afleiding van modelparameters uit die data op basis van 'bewezen' kennis. Ook hier is winst te behalen. De landelijke instituten kunnen met meer detail rekenen dankzij meer data uit de regio. Ook worden de resultaten van landelijke beleidsrapportages met een regionale uitwerking consistent. De waterschappen op hun beurt kunnen de invoerdata voor hun modellen sneller gereed hebben en zo efficiënter en dus goedkoper werken. Bovendien worden modelkennis en ervaring uit landelijke studies voor hen beter toegankelijk.

Hoewel de uitnodiging voor samenwerking zich nu concentreerde op de waterschappen, geldt die uitnodiging nadrukkelijk ook voor andere overheden (regionale diensten Rijkswaterstaat, provincies), waterleidingmaatschappijen en adviesbureaus: ook met hen zullen gesprekken worden gevoerd voor verdergaande samenwerking.

Het gesprek

Bij een goed gesprek komen alle sprekers aan bod. Zo ging het ook op 9 oktober. In de voorbereiding zijn alle waterschappen bezocht om het draagvlak te polsen voor het voorstel van de nationale partners om samen één hydrologisch instrumentarium voor het Nederlandse waterbeheer te realiseren. Bij die bezoeken is verkend waaraan waterschappen behoefte hebben, vanuit hun primaire taken en belangen. Ook de randvoorwaarden voor een goede samenwerking kwamen ter sprake. Vertrouwen in elkaar en samenwerken op basis van gelijkwaardigheid bleken sleutelbegrippen.

Er werden vraagtekens gezet bij de meerwaarde van die samenwerking. De noodzaak voor een landelijk instrumentarium werd door de meeste waterschappen (nog) niet ingezien. Voor velen was het ook nog een onduidelijk begrip. Maar het beter delen van kennis en ervaring zag iedereen wel zitten.

De ideeën van de nationale instituten en een terugmelding van de bezoeken aan de waterschappen werden in presentaties naast elkaar gezet. Gesproken werd over een rijdende trein met onbekende bestemming en of de waterschappen als gelijkwaardige partners konden instappen. Uiteraard, geen onderscheid in 1e en 2e klas. En de bestemming moeten de landelijke en regionale organisaties opstellen in een gezamenlijke visie op basis van gezamenlijke doelstellingen in het waterbeheer. Dat moet gebeuren vóór het vervolgetraject wordt ingezet. Daarvoor moeten de waterschappen een plaats aan tafel krijgen bij de aansturing en begeleiding van het project.

Een nationale hydrologische bibliotheek roept het beeld op dat alle data, kennis en ervaring bij elkaar zouden moeten komen op één (virtuele) plek. Er kwamen suggesties om het anders aan te pakken. Waarom zouden we alle informatie niet laten waar die zit en zorgen voor een goed functionerend netwerksysteem

dat al die informatie ontsluit? Een netwerk leidt sneller tot een gesprek en juist daar zit de winst.

Werd over de vorm van die bibliotheek nog verschillend gedacht, over het belang van een platform voor kennisuitwisseling was iedereen het eens: dat platform moet er komen. Een beeld van de kennisstromen hadden sommigen ook al op het netvlies: proceskennis de regio in (vanuit de landelijke partners) en gebiedskennis de regio uit. Een nationale hydrologische bibliotheek zou van iedereen moeten zijn, is het standpunt van de landelijke instituten. De inhoud van die bibliotheek is namelijk betaald met belastinggeld. Ontsluiting voor het publieke domein lijkt bij de waterschappen in goede aarde te vallen. Wel wezen ze erop dat dit hoge eisen stelt aan de inhoud van de bibliotheek: die moet overzichtelijk, toegankelijk, actueel, betrouwbaar en naar eigenaar traceerbaar zijn.

Van scepsis naar enthousiasme

Niet geven maar delen. Geven is te passief: de één heeft iets nodig en de ander stuurt dat op. Delen betekent betrokkenheid: kennis en ervaring gaan over en weer. In de voorgesprekken met de waterschappen werd die praktijk van 'geven' aangehaald als reden voor terughoudendheid. Zo ging het immers in het verleden. De één had iets bedacht waar de ander voor aan de slag moest. Deze ervaringen kleurden het beeld uit de voorgesprekken en wellicht hadden de waterschappen dit beeld voor ogen toen zij op 9 oktober aanschoven. Maar al snel bleek dat alle aanwezigen het anders wilden. Een echte uitwisseling van kennis en ervaring als gelijkwaardige partners. Samen in de 1e klas op weg naar een gezamenlijk doel.

Het is zaak dat enthousiasme vast te houden. De bijeenkomst van 9 oktober krijgt een vervolg. Dan zal worden gesproken over de praktische invulling van samenwerken. STOWA zal een rol in de organisatie van dit vervolg blijven vervullen. En regionale en landelijk partijen zullen bij elkaar aanschuiven om samen een visie op te stellen op het te bereiken resultaat. Pas als die bestemming bekend is, rijdt de trein weer verder.

Timo Kroon (Rijkswaterstaat Waterdienst)
Judith Snepvangers (TNO Bouw en Ondergrond)
Michelle Talsma (STOWA)